

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izkaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročitvi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj 16. tečaj. Vse ostane pri starem. Naj nam toraj p. n. deležniki tiskovnega društva pa tudi p. n. naročniki ostanejo zvesti in še novih privabijo.

Deležnina znaša 5 fl., naročnina za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrto leta 80 kr. Denar se naj pošlje po nakaznicah in stari naročniki naj prilepijo dosedanjo adresu ali zapišejo njeno številko.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers!

Das k. k. städt. del. Bezirks-Gericht in Cilli hat heute über die von Anton Wretschko gegen Dr. Lavoslav Gregorec wegen der Uebertretung nach den §§ 19 u. 22 des Pressgesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 6 R. G. B. de 1863 erhobene Anklage in Anwesenheit des Anton Wretschko als Ankläger des auf freien Fuss befindlichen Angeklagten Dr. Lavoslav Gregorec des Verteidigers Dr. Josef Sernek nach der am 19. September 1881 vorgenommenen Hauptverhandlung auf Grund des vom Ankläger gestellten Antrages auf gesetzliche Bestrafung des Dr. Lavoslav Gregorec und Veröffentlichung des Straferkenntnisses im Sinne des § 39 Pressgesetzes zu recht erkannt: Dr. Lavoslav Gregorec, 41 Jahre alt, katholisch, ledig, Professor der Theologie und verantwortlicher Redakteur der periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ in Marburg, sei schuldig, dass er als verantwortlicher Redakteur der in Marburg erscheinenden periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ den ihm von Anton Wretschko, Abt und Stadtpfarrer zu Cilli mitgetheilten Aufsatz des Inhaltes:

Častiti gospod urednik!

Zadni list „Slov. Gosp.“ št. 32, dne 11. avgusta t. l. poroča: „da je Celjska konferenca sprejela predlog, naj se pri celjskem tiskarji, g. Rakuši ne tiska več kronika lavantinske škofije“. To ni res! prosim, da v prihodnem listu to le objavite: Pastoralna konferenca za tri dekanije je bila v Celji dne 6. julija t. l. Pri tej konferenci so se pretresovale samo vprašanja, od preč. ordinariata odločene: kej? in pri komu? se naj kronika lavantinske škofije tiska, ni predmet pastoralne konference; še menj pa predlog „da nobeden duhovnik naj ne kupuje pri njem tiskovin za farni urad“. Kaj takega objavljati je po postavi prepovedano in se zna kaznovati. Kot predsednik imenovane konference moram reči: da naš napisnik takih predlogov nima, in da jih po takim ni bilo treba „pritriliti“. V Celji dne 14. avgusta 1881. Ant. Vrečko, m. p., opat in dekan., welcher Aufsatz eine Berichtigung im

Sinne des § 19 des Pressgesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 6, R. G. B. de 1863 der in der periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ Nr. 32 vom 11. August 1881 gebrachten Notiz: „(Celjska konferenca) je sprejela predlog mnogozasluznega župnika: preč. ordinarijatu se izreče želja, naj se pri celjskem tiskarji g. Rakuši ne tiska več kronika lavantinske škofije, dalje naj nobeden duhovnik ne kupuje pri njem tiskovin za farni urad, dokler bo njegova „Cillier Zeitung“ tako grdo psovala kat. duhovščino pa slovenski narod. Vsi navzoči gospodje iz celjske, laške in novocerkevške dekanije so pritrtili“, mitgetheilten That-sachen enthält in der Nummer 35 vom 1. September 1881 der periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ wie folgt: „(Preč. g. Celjski opat) je uredništvo poslal zastran našega poročila o predlogu v pastoralnej konferenci celjske v štev. 32 pa iz „Südst. Post.“ vzetega sledeči popravek: pastoralna konferenca za 3 dekanije je bila v Celji dne 6. t. l. Pri tej konferenci so se pretresovale samo vprašanja od preč. ordinarijata odločene. Kej? in pri komu? se naj kronika lav. škofije tiska, ni predmet konference, še menje da naj nihče pri g. Rakuši ne kupi tiskovine. Tak predlog bi kaznovan bil, ka bi se lahko tožilo, in ga tudi v zapisniku konference ni zapisanega“, aufgenommen, somit ein im § 19 des Pressgesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 6, R. G. B. de 1863 bezeichnetes Schriftstück nicht unverändert abgedruckt habe, und werde daher wegen der hindurch begründeten Uebertretung nach den §§ 19 und 22 des Pressgesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 6 R. G. B. de 1863 in Gemässheit des letztbezogenen § mit Anwendung des § 266 St. G. zu einer Geldstrafe im Betrage von zehn Gulden ö. W. zu Gunsten des Armenfondes der Stadtgemeinde Marburg, an Stelle welcher Geldstrafe im Falle der Uneinbringlichkeit derselben eine acht und vierzigstündige Arreststrafe zu treten hat und gemäss § 389 St. O. zum Ersatze der wegen dieser Uebertretung anerlaufenen Kosten des Strafverfahrens und Strafvollzuges verurtheilt. Weiters werde gemäss § 39 des Pressgesetzes vom 17. Dezember 1862 Nr. 6 R. G. B. de 1863 der Redaction der in Marburg erscheinenden periodischen Druckschrift „Slov. Gosp.“ die Verpflichtung auferlegt, vorstehendes Erkenntniss gemäss § 20 Abs. II. desselben Gesetzes in das nach dem Tage der eingetretenen Rechtskraft dieses Straferkenntnisses nächstfolgende Blatt der periodischen Druckschrift „Slovenski Gospodar“ und zwar auf der ersten Seite desselben auf Kosten des Verurtheilten Dr. Lavoslav Gregorec aufzunehmen.

Grozovita nesreča na Dunaji.

Blizu cesarskega dvora na Dunaji proti zapadu skoraj tik poslopja za državni zbor je se dne 8. decembra zvečer ogenj vnel v teatru, ali

gledališči, imenovanem „Ringtheater“, in je okolo 1000 ljudi strašna smrt dohitela. Grozna novica!

L. 1873 so stavili „Ringtheater“. Delali so v petek in svetek; potrošili 700.000 gld., in ko je bil dodelan, so v njem igrali vesele igre. Sedanji ravnatelj g. Javner dal je znotranje prostore krasno okinčati, kar ga je stalo blizu sto tisoč goldinarjev. Poslopje imelo je v nadstropji in pri tleh, v ložah in o čvaternih galerijah za 1740 ljudij sedežev in prostora za 3000. Za svečavo je bil plin ali „gaz“. Proti ognju imelo je služiti železno zagrinjalo, katero se je lahko spustilo med igrališče in gledalce. Priredjenih bilo je mnogo kadij polnih vode. Telegraph je bil napeljan do požarne straže in policije. In vkljub temu je v plamenu našlo 917 ljudi strahovito smrt.

Dne 8. decembra, praznik čistega spočetja blažene Marije, so naznanili neko novo igro, katero je spisal in vglasbil nedavno umrli Offenbach. Ljudje so bili radovedni in radogledni. Šlo jih je toraj mnogo v „Ringtheater.“ Gledališče bilo je natlačeno. Točno ob $\frac{3}{4}$ zavrta godba veselo poskočnico — toda prav za prav bila je — mrtvašnica. Kajti 5 minut pred sedmo uro se vzdigne in proti gledalcem močno napne židano in pozlačeno zagrinjalo in z igrališča zasvetijo se prestrašenim ljudem švigajoči plameni. Eden strežnikov je baje svetilnico z vinskim cvetom napolnjeno prevrgel, ali pri naglem prižiganji lučij ogenj zatoril, ki je hipoma švignol navzgor proti strehi, kder je vse prepreženo z vožinci in sploh cela sprava za pregibanje gledališnega orodja. V dveh ali treh minutah je vse igrališče v plamenu, strežniki so vsi zmedeni, nekateri ranjeni, pečeni, drugi zbežijo. Nikomur ne pride na misel: železno zagrinjalo, ne kadi z vodo, ne telegraf. Le toliko je še eden storil, da je zaškrtnol in zaprl plinove cevi, da so hipoma vgasnile vse luči po celem gledališči. Grozen dim se vleče po vseh prostorijah. Vse to se je vršilo strahovito naglo. Ubogi gledalci so, zagledavši prvi plamen, bili aže v smrtnej nevarnosti, in precej v gosti dim in trdo temo zaviti. Vse beži, ali v preneglem pobegu v smrt hiti; le iz lož in pritličnih prostorij reši se večina, oni v galerijah se pa skoraj vsi, v temi iskajoč izhoda, zamotajo, zapšejo, obležijo, pohodijo, raztrgajo, v dimu zadušijo in naposled v strašnem ognju zgorijo. Le kakih 80 oseb je našlo dveri na mostovž, ter je 4 nadstrobe visoko poskakalo v podložene blazine in prte.

Med tem, ko se je tako nepopisljivo strašno godilo v gledališči, je zunaj stoječa množica mislila, da so vsi obiskovalci rešeni, in zato so tudi zvečinoma roke križem držali in oči pasli v strahovitem ognju, ki je kmalu vse poslopje zajel. Še le čez dobro uro se je zazvedelo, kolika nesreča da se je zgodila, ko so namreč prve mrtvece našli in jih iz gledališča nositi začeli. Do jutra so jih nanosili blizu 300, in sedaj ni

mogoče popisati občne osupljenosti in žalosti, pa kriča in joka, obupa in togota onih, ki so svoje med mrtveci našli, ali zazvedeli, da še gorijo.

Gledališče je gorelo od četrtka do torka; še v nedeljo so našli 37 mrličev, ki so na stopnicah k četrtji galeriji vkup stlačeni kakor opeke ali cigli v ciglenci goreli. V pondeljek bil je slovesen pogreb. Mnogi mrličii bili so močno ožgani, da jih ni bilo mogoče spoznati in od nekaterih so le majhni ostanki bili videti. Največ jih je pa do čista zgorelo, med temi tudi poljski poslanec Penkovski z ženo vred.

Vse mesto Dunajsko je zatopljeno v neznano žalost. Na veliko tolažbo mu je izredna darežljivost za onesrečene in njihove zapuščene reveže; svitli cesar so takoj poslali 10.000 fl. državni zbor je dovolil 50.000 fl. po vseh večjih mestih avstrijskih in zunanjih pobirajo in do sedaj je nabranih 300.000 fl. Gledališče bilo je zavarovano za 200.000 fl. in pohištvo za 100.000 fl.

Naši slovenski poslanci so tudi bili v velikej nevarnosti. Opravili so svoje zasebno posvetovanje v zbornici. Graf Margheri nasvetuje iti v „Ringtheater“. Toda drugi so opomnili, da bode preveč gnječe ter so odšli na sprehod in tako skoraj gotovej smrti odrinoli.

Grozna nesreča je storjena, dal Bog, da bi bila vsem v svaritev in jednake nezgode zabranila.

Gospodarske stvari.

Za gozde, loge ali lese je treba boljše skrbeti.

Kdor ni slep, ta lahko zapazi, kako nesmiljeno drevesa, gozde, lese, loge, hoste posekavajo, za nadomestek pa malo ali nič ne skrbijo. Gele gore so uže slečene. Za potrebno kurjavo, za steljo po zimi skrbijo ljudje čedalje težkeje. Zavoljo deset ali jedenaest zadnjih slabih letin so kmetovalci nemilo posekavali svoje gozde, ker od drugod ni bilo denarjev dobiti. Najbujše pa divjajo tisti posestniki, kateri se bližajo tretjej posilnej dražbi. V svojej jezi posekajo vse, kar le morejo. Sekiro položijo drevesu na korenje, katelega drugače nebi dali za nič posekati. Ne prizanašajo nobenemu; še pitovnega drevja se lotije, posebno: črešenj, orehov, grušek. Nihče jim tega ne zabrani, čeravno vse upije, da tako pokončavanje ni prav.

Ni dvomiti, da bodo gosposke temu s postavami začele v okom pribajati. Vendar škoda narejeno bodo morali ljudje sami popravljati. Mlademu drevju bodo morali prizanašati, ledine, goličave pogozdovati, t. j. z drevjem zasajati, da nastane zopet večjo število pitovnega drevja, ali log, les, gozd. Vzamimo pogozdovanje tukaj v premissljevanje in kmalu bodemo zapazili, da to ni zelo lahko delo. Ako hočemo srečo imeti pri tem opravku, moramo paziti 1. kakšna je zemlja, ka-

tero hočemo pogozditi, 2. kako imamo drevesni nasad napraviti in 3. kako mladi nasad oskrbovati, da ne gre pod zlo, ampak veselo raste.

Najprvje moramo tedaj pomisliti, kakšno zemljo da imamo prazno. Kajti tako najleži zasavimo in izberemo tisto drevje, katero v njej najbolj raste. V prodnati, šodrasti, peščeni zemlji stori: smreka, hojka, bor, breza in mecesen. Ta drevesa storiijo tudi v izpitej imenovanej zemlji. Če je pa pred posekanjem gozd bil precej gost in se v njem več časa listje ni grabljalo, tako smemo nasaditi tudi: jelke, bukke, jesene, lipe in breste. Navadna glinasta zemlja je ugodna večini naših boljših listnatih drev. Zamoremo tedaj v takšno zemljo zasajati: javor, bukev, hrast, brest, brezo itd. Vendar tudi tukaj imamo paziti, da zemlja ni predolgo pusta, in brez nasada ležala, in dalje, da ni od trave in grmovja preprežena in naposled, da ni po čistem grabljanju izpita in ubožana redivnih tvarin. Na takšnej slabej zemlji stori le: smreka, bor in breza. Če zemlja ni presušna, stori dobro tudi jelša.

Zopet drugače je z ilovnato zemljo. Ta je skoro zmiraj vlažna in mokrote ne prepušča. Tukaj je treba najpoprej zemljišče prerezati in prerovati z globokimi grabni, da se voda hitro odceja in dalje spravlja. Drugače je s pogozdovanjem vse zastoj, edina jelša, vrba in jesen še stori, pa slednji uže slabo. Tukaj si pomagamo s tem, da zemljo v večje kupe zmečemo in v te kupe nasadimo smreke in bore, ki sedaj dobro rastejo in zemljo z odpadajočim šilovjem itd. zboljšavajo. Jednako je pomagati v močvirnem in šotastem svetu!

(Konec prih.)

Kaj naši karpi (karfi) radi jedó.

Ribstvo je močno proti nekdanjim časom propalo. Sedanje dni poprijemajo se ga zopet česteje ali pogosteje. Najhasnovitnejše ribe so pri nas postrve, solachi (roti), ščuke, karpi ali karfi, se vé, kder je voda totim ribam primerna. V ugodnej vodi pa je zopet karf najboljša riba. Potrebuje najmenje postrežbe in daje največ dobička. Hitro raste pa njegova hrana ni predraga. Praktični Amerikanci so to kmalu zapazili in si naročujejo iz Evrope karfov v zarejanje.

Karf je meso pa tudi rastlinsko hrano. Jako mu dišijo žuželke, n. p. kobilce pa tudi zrezano meso mu tekne in zdrobljeni kruh. Da se karfom z meseno in rastlinsko hrano ustreže, svetujejo vrli ribiči sledeče sredstvo. Preden se v ribnik vode napusti, poseje se zemlja s prosom. Isto je svetovati, da tudi v izpraznjeni ribnik vsejamo prosa. Dobro je primešati nekaj semena od povodnih rastlin. Proso zvabi na milijone žužek v posejani ribnik ter zapustijo ondi svoje zalege. Tudi mnogo prosenih zrn, korenine in kocenja ostane v ribniku in tako je bogata miza karfom pogrnená. Kdor tako dela, dobiva iz ribnika toliko debelih karfov v dveh letih, kolikor drugi

komaj v treh ali štireh. Prosa in prosene slame pa še ima kot namček.

Ravna pa se naj tako: jeseni se voda kolikor mogoče čisto iz ribnika spusti. Potem se ima skrbeti, da po zimi ribnik prazen ostane. Tako mu tla zima globoko premrazi. Spomladi se s plugom potegnajo brazde po ribniku, da vsa voda hitro odteka. Sredi maja se gre sejati proso. Orati ni treba. Dosta je, če proso z brano dobro povlačimo.

List „Pferdezüchter“ poroča, da nameravajo vojaške žrebčarijske štacije v Slov. Gradci, Konjicah in Jurkloštru odpraviti, ako se posreči, žrebce pri posestnikih v rejo dati. Mahrenberg dobi državnega žrebca, če ne l. 1882, pa gotovo l. 1883. Na razpolaganje dani žrebci valonskega plemena v Savinjskej dolini bodo prestavljeni v Rabski dol.

Štajerski šampanjevec delati je začela vrlo slovenska firma: Paul Simon in tovarši v Mariboru. Močno ga hvalijo zaradi njegove dobrote pri nizkej ceni.

Sejmi na Koroškem. 27. decembra: v Ebersteinu.

Dopisi.

Iz Središča. (Modrinjakova svečanost). (Konec). Šator, o kojem se je vršil banket, bil je tako prostoren, da je ena polovica šatora bila za blizo 200 udeležencev banketa, druga polovica pa za razno drugo občinstvo. — „Table d'hôte“ je prevzel predsednik slavnostnega odbora g. Čulek in priznati se mora, da je to izvrstno in požrtvovalno izvršil. Jedila so bila vse hvale vredna, vino pa je kazalo bližino ljutomerskih goríc; vsak si je mislil pri sebi: pri totem ostanemo. Pri taki dobri postrežbi pa tudi občinstvo ni moglo tužno biti, ampak bilo je navdušeno, veselo. — Drugo, kar nas je navduševalo je bila množica izobrazencev, ki nam je porok, da naši trgi in mesta niso na veke za Slovence zgubljena. Prvi prostor pri banketu je zavzemal slavni naš Božidar Rajč, njemu na strani Hrvat dr. Jurinac iz Varaždina in predsednik „Sloge“ dr. Geršak. — V bližini tem so bili č. g. duhovniki in hrvatski gostje, potem na obeh straneh gosti iz Ptujá, Ormožá, Ljutomera, Središča in okolice, na sredini pa pevci. Začetna napitnica dr. Geršaka je veljala presvitlemu cesarju in pri tem so pevci zapeli cesarsko himno, kojo je občinstvo stojé poslušalo. — Potem napije g. Božigar Rajč vrlim Središčanom, kateri so uzor naših trgov, kar pokažejo pri raznih prilikah, osobito pri volitvah, ker vsigdar rešijo narodno čast. — Dr. Jurinac iz Varaždina napije slovenskej vzajemnosti. Ta gospod je to napatnico spremil s takim izvrstnim in navdušenim govorom, da bratom Hrvatom čestitamo, da imajo tako zmožne velikane; mi pa želimo, da bi vsi Hrvati bili mislih dr. Jurinac-a in gotovo bodo na boljšem

oni i mi. Slava toraj iskrenemu vrlemu bratu dr. Jurinac-u. G. fil. cand. Požar napije slovenske mladini in v obširnem govoru dokaže, „da slovenski narod nobena sovražna moč uničiti ne more, in če se sovražnik drzne o tem dvomiti, potem naj gre mej našo mladino, videl in spoznal bode, da je to mladina, katero zamore le slovenska mati roditi. Ponosen sme biti naš narod na svojo mladino.“ — Konečno svojega govora napije g. Požar predsedniku društva „Sloga“ g. dr. Geršaku, kod vodi Slovencev ormoškega okraja. — G. dr. Jurtela napije g. Božidarju Rajču, naštevaje njegove uможnosti in zasluge za slovenski narod, Robič napije očetu Slovencev dr. vit. Bleiweis-u, hvaležno spominjajoč se njegovih zaslug. — Ta in napitnica dr. Stefanu Kočevarju v Celji ste se telegrafično dotičnikom naznanile. G. Čagran napije bratom Hrvatom osobito dr. Jurinac u in želi, da bratovska vez Hrvatov in Slovencev ostane nerazrušljiva, močna. — Potem so se prečitale razna došla pisma med temi od dr. Bleiweisa in dr. Kočevarja, ter telegrami iz Beča, Gradca, Zagreba, Maribora, Trsta, Ljubljane itd. Mej vršečim se baketom so pevci vrlo pevali razne slovenske pesni in g. Sever je deklamacijsko nalogo dobro rešil. — Sledilo je več govorov in kazalo se je, da vsak hoče svojo navdušenost razodeti; med temi se je posebno g. Vinko Dečko odlikoval.

V lepem bratovskem drustvu smo ostali skupaj pozno v noč, mej tem, ko je nekaj občinstva zvečer šlo v gostilniške prostore g. Sajnkoviča, (čegar dobre postrežbe ne morem zamolčati) na ples, in rajalo se je do jutra. Povprek moramo pripoznati, da je ta veličastno izvršena slavnost ne samo na čast vrlih Središčanov in Ormoškega okraja, ampak tudi za celi slovenski narod, udeležencem pa bo to ostalo v nepozabljivem lepem spominu. Slavnostnemu odboru predsedniku gosp. Čuleku in podpredsedniku g. Čagranu pa lepa hvala, da sta s požrtvovalnim trudom sijajno izvršitev slavnosti omogočila. — Hvala pa tudi društvu „Sloga“, oziroma predsedniku dr. Geršaku, da se je osnovala svečanost, ki je Slovence za daljši boj navdušila. — Povprek pa hvala vsem, ki so k svečanosti gmotno ali duševno kaj pripomogli. M. R. . . č.

Iz Celovca. (Svečanost.) Danes 4. dec. so rokodelci „katoliškega rokodelskega društva“ sijajno in velikansko svečanost na spomin veselga goda velečastitemu gospodu k. š. svetovalcu in c. k. profesorju Andrej Einšpilerju napravili. Dvorana je bilo tako natlačena, kakor še poprej nikdar. Peli so rokodelci izvrstno. Hvala rokodelcem: Gospod profesor Andrej pa je tudi tako lepe svečanosti vreden, kajti on je že črez 4000 goldinarjev društvu podaril. Bog živi prečestitiga daritelja še mnogo let! — V okolici Ebersteinskeje se klati ponarejen denar, goldinarji iz kositerja narejeni. — Grebenjčane smemo računati med najhujše nemškutarje. Podpira jih tudi znani rogo-

vilež, imenovan: „Deutscher Schulverein“. Učitelj Čeh dobil je 50 fl. „Ehregabe“, slovenski „Judeževih grošev.“

Iz Gotovelj pri Žavci. (Priden učitelj.) Naša fara pošilja svoje otroke v Žavec v šolo. Lansko leto pa je to šolo zapustil vsled nevarne plučne bolezni naš marljivi narodni učitelj, občespoštovani g. Karol Pestevšek. Koliko dobrega in koristnega za kmeta so se učenci pri tem vnetem učitelju naučili, kako lepo vbrano so nedolžni otročici bodi v cerkvi bodi v šoli ali na paši njegove pesnice prepevali itd. to vemo le mi štarši najboljše. Veselili smo se toraj že, ko nam je novica prišla, da g. Karol letošnjo jesen zopet v šolo stopijo. Toda naš up je šel po vodi in zdaj znamo, da so se učiteljstvu ta vrli mož celò odpovedali in našo službo zapustili. Dolžnost mi je, se Vam blagi, veleučeni, zvesti, izgledni gospod učitelj iz celega srca za ves Vaš trud pri odgoji naše mladine v imenu vseh učencev in faranov zahvaliti, ter želimo, da se kmalu čvrsto ozdravite in zopet Vam prirojeni poklic sadapolno nastopite! Bog Vam plati!

Iz Ptuja. (Nekaj, kar mora biti.) Kmalu poteče leto, malo dni in nastopimo novo. Tudi v novem letu bode nam delati in učiti se. Ali to bi ne zadostovalo nam Slovincem. V novem letu mora biti naše delovanje večje in bolj vsestransko, kakor je bilo v tem letu, posebno učiti je se nam treba. Da se človek učiti more, treba mu je pa raznih pripomočkov. Za nas štajerske in korške in prekmurske Slovence najpripravišiši in najboljši pripomoček je „Slovenski Gospodar“. Ta list se mnogo z gospodarstvom peča, on svoje bralce (čitatelje) loto za letom podučuje v gospodarskih rečeh ter jih navaja po zgledu drugih izobraženih narodih pečati se razumno, napredovalno s sadje- in vinorejstvom, gozdarstvom, živinorejstvom, poljedelstvom itd. Kmetski človek zavze tako za mnogo dobrihkušenj, ki bi mu drugače neznane ostale. Zato mu je naročevanje listov, kakor je „Slovenski Gospodar“ potrebno in koristno. Den denes imamo mnogo zastopov, kder se o kmečkih zadevah govori, posvetuje in sklepa. Taki zastopi so okrajni zastopi, državni in deželni zbori; tudi krajni in okrajni šolski odbori imajo za kmeta veliki pomen, ker se posvetuje o šolskih rečeh, zaradi kterih mora kmet težko plačevati. „Gospodar“ je dozdej o delovanju takih zborov in odborov vedno poročal; kazal je, kako so se moške, voljeni od kmetov obnašali. Pred volitvami za razne zборе, odbore in zastope podučeval in svaril je volilce, kjer je bilo treba, spodbujal in priporočal je tam, kjer se mu je zdelo to koristno. Tega „Gospodar“ tudi v bodoče ne bode opustil. To je druga dobra lastnost „Gospodarja“, ktero mora vsak poštenjak pripoznati, zarad te lastnosti mora ga vsak Slovenec priporočati, naročiti in brati. Gospodar še ima več dobrih lastnosti, kterih denes našteval ne bom. Z novim letom, naroči si

naj vsak Slovenec, bodi si tega ali onega stann, „Slov. Gospodarja“. Možje ki poznajo imenitnost „Gospodarja“ za nas Slovence naj delajo pojedini in združeno na to, da v prihodnjem letu ne bode slovenske vasi, v katero bi ne prihajal saj en „Gospodar“, da bode vsaka krčma ta list dobivala in imela. Nehajmo enkrat mlačni biti, roke križem držati, od drugih pomoči pričakovati. Zagnimo sami delovati, sicer bode prepozno!

Dr. Jurtéla.

Iz Krškega ob Savi. (Poziv!) Slovensko slovstvo v obče napreduje in tudi šolska literatura po Slovenskem ne zaostaja. A slovensko slovstvo zasluži danes še večje pozornosti; treba bo tedaj na tem polji še z večjimi koraki napredovati. V pospeh narodnega našega slovstva in v pomnožitev slovenskega pedagogičnega slovstva nameravajo podpisani s tem nekoliko pripomoči, da so se je odločili, izdajati leto za letom pod naslovom: „Pedagogični letnik“, knjigo, katera bode na kacic 200 straneh velike osmerke, prinašala razovrstnega šolskega blaga. Teoretični del bode obsegal temeljite spise iz šolskega in učiteljskega življenja sploh, razprave o raznih važnih šolskih in učiteljskih vprašanjih, razmatrovanje pedagogičnih in didaktičnih načel. Praktični del bode pa zadrževal izborne članke o splošnej in posebnej metodiki, razpravljaj obravnave o vseh predmetih sedanje ljudske šole, nekoliko z ozirom na predpisane učne načrte, največ pa na podlagi pridobljenih izkušenj — lastnih in drugih. Sploh naj bi nam učiteljem „Pedagogični letnik“, ki utegne v dodatku imeti poleg šolskih migljejev in naznanil tudi imenik vseh učiteljev in šol z dotičnimi plačami, sčasoma nadomestoval slovensko pedagogiko in metodiko, katere tako težko pogrešamo. Da pa ta svoj sklep izpeljemo, potrebujemo obilne podpore. Zato si dovoljujemo vabiti vse p. u. učiteljstvo in šolske prijatelje po vsem Slovenskem v obilno naročevanje in sodelovanje. Naročnina stane 1 gl. (kasneje bode cena knjige večja) in naj se blagovoli pošiljati do 1. aprila 1882 g. Božidar Valenta-tu, nadučitelju v Krškem. Šolski pisatelji pa naj izvolijo svoje izvirne izdelke (prevodov se ne bode sprejemalo) poslati do junija 1882 g. Ivanu Lapajne-tu, ravnatelju meščanske šole v Krškem. Čisti dohodek pri razprodaji te knjige, ki izide v bodočih velikih počitnicah, se bode razdelil med pisatelje; zaradi tega se bode poslana tvarina na tanko pretresovala in dobro izbirala. V Krškem, 1. decembra 1881. J. Bezla-j, meščanski učitelj; Fr. Jamšek, nadučitelj v Rajhenburgu na St., J. Lapajne, šolski voditelj, J. Ravnikar, ljudski učitelj, B. Valenta, nadučitelj.

V Pekrah pri Lembahu je 24. novembra pogorelo poslopje Antona Robiča in le previdnosti božji se moramo zahvaliti, da ni bilo vetra in da

so ljudje ogenj hitro zapazili, ter rešili bližnja poslopja, ki so bila v nevarnosti. Govori se, da je ogenj triletni otrok z žveplenkami zatrosil. To je torej spet glasen opomin, da se morajo žveplenke skrivati, kder so pri hiši majhni otroci. Tukaj je to že tretji slučaj v nekterih letih, da so majhni otroci z žveplenkami ogenj zatrosili, dasiravno prejšnje dvakrat ni bilo tolike nesreče, Enkrat so si bili otroci na neki preši zakurili, kar pa je k sreči mimogredoča ženska opazila, ter nevarnost odvrnila; drugokrat pa so v hišo zaprti otroci postelj vžgali in bi bili lahko s hišo vred zgoreli, ko ne bi bil eden že toliko pаметen, da je tako dolgo skoz okno kričal, dokler niso ljudje na pomoč prišli. Še enkrat torej opominjam: Ne dajajte otrokom žveplenk v roke in ne puščajte žveplenk na takem kraji, kder otroci sami do njih pridejo. Nesrečo je laglje zabraniti, nego popraviti.

Od Zidanega mosta. (Župan v Loki. Čital sem v Slov. Gosp. pod naslovom „Slovenec sme zopet Slovence biti“, nekaj vrstic, o katerih sem sodil, da bi dobro bilo si je zapomniti; kajti razvidno je v njih, da smo prav ravnali, če smo slovenski uradovali. Tudi kraj. šol. svet Razborski že dalje časa v materinščini piše in pošilja poročila, prošnje, naznanila, itd. kamor si bodi. Enako se je doposlal tudi 2. oktobra 1881 l. proračun za šols. potrebe občini Zabukovski, Jurkloštrski, kakor tudi predstojništvu občine Loke. Ali zadnjo se spodteknue nad slovenščino, te pošlje proračun nazaj zahteva joč, da naj mu to v nemščino prestavijo. „Nr. 1358. Wird dem löbl. Ortsschulrath Rasbor das Praeliminare zur gefälligen Uebersetzung in die deutsche Sprache rückgesendet. Gemeindeamt Laak, 3. Nov. 1881. Jul. Kramer m. p. Kakor se je v Slov. Gosp. bralo, je slovenski jezik za vsakovrstno poslovanje in in uradovanje priporočati, toliko bolje pa še tam, kjer nemščino le lomije, ali celo ne zastopijo. Ako pišemo c. kr. okraj. glavarstvu ali slav. okr. šol. svetu v Celje, se nam zmiraj tudi v slovenščini odpisuje, zakaj bi se v občinskih pisarnah drugače godilo? Slovenščine nezmožni ali jo zaničevajoči „purgermeisteri“, kakoršen je v Loki, pa bi naj pobrali „šila in kopita“.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar in cesarica nameravata po novem letu potovati na Italijansko, obiskavat italijansko kraljevsko rodbino v Turinu, — V državnem zboru zaradi nesreče v „Ringtheatru“ v petek ni bilo seje, pač pa v soboto, pondeljek in torek. Za onesrečene pri požaru in njihove zapuščene siromake dovolilo se je 50.000 gold., potem pa dalje obravnavalo o prenapredbi vojaške postave. Ta booe zvečinoma po vladinih nasvetih sprejeta. Nemški liberalci, zlasti nemško-

pemski poslanci bočejo oditi, pa tovarši jim branijo, pač škoda, kajti brez teh kričačev bi zbornice veliko leži zborovale. Okolo 20. decembra podajo se poslanci domov na praznike. Naš poslanec g. dr. Vošnjak je vprašal predsednika železniškemu odboru, kaj je s prošnjami za železnico Spod. Drauberg-Celje. Predsednik baron Geedel mu je odgovoril, da je prožnje prevzel nemški poslanec in odbornik Falke, pa še ni hotel poročati. Sedaj je upati, da se bode reč bržeje vršila, in je mogoče, da se od Drauberga nad Slov. Gradec do Celja potegne železnica. — Veselo znamenje, kako slovenstvo tudi uže v kranjskih mestih tal pridobiva, nam je novica iz Ljubljane, da je ondi 200 obrtnikov zborovalo in za celo Kranjsko osnovalo obrtniško zadrugo. Toda v odbor so izvoljeni sami iskreni Slovenci, ki bodo izvrstnega g. Horaka proglasili za predsednika. Slava kranjskim slovenskim obrtnikom. — Med ogerskimi poslanci je mnogo republikancev, nedavno je eden zahteval, naj se takšni ljudje, ki kralje in cesarje pobijajo, ne štejejo med zločince, ter ne izročujejo njihovim gospoškam v kaznovanje. Takšno govorjenje je res strašno in minister Tisza ga je sam zavračal. Hrvatski sabor se skliče dne 20. januarja drugega leta,

Vnanje države. Italijanska vlada je baje tirjala na Dunaji, naj bi mi odstopili južno Tirolsko. S tem je pa naletela hudo pri Bismarku in ga sedaj na vso silo tolaži, in obeta, poboljšati se. Tako pa ravna le, ker išče pri Bismarku zaslombe proti Francozom. — Na Ruskem delajo v Moskvi priprave za sijajno kronanje carja. — Bulgari in Rumuni se podpirajo drug drugega, da bi nadzorovanje brodarstva na Donavu sami izvrševali. — Turški sultan še vedno omahuje, kaj bi naj zastran zgubljene Bosne in Hercegovine storil. — Francozi in Angleži, pa tudi Španjolci se prepirajo zavoljo dežel v Afriki, vsak hoče svoj kos dobiti, a nobeden drugemu ničesar ne privošči; med Španjolci in Francozi je kaus zavoljo Maroke in temi in Angleži zavoljo Egipta. — Irci čedalje huje razsajajo zoper Angleže; skoraj vsaki dan pripeti se kakšen umor. Angleži pošiljajo vedno več vojske na Irsko. — Severni Amerikanci žugajo z vojsko, če bi Chilenci in Peruvijanci v južnej Ameriki ne hoteli kmalu potrebnega miru sklenoti. — V Arabiji razsaja kolera.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalničneje.)

V. Sledeče leto je napravila Mariborska čitalnica zopet v Kartinovih prostorih veliko, lepo besedo, katero bi se morda po pravici gospejna imenovati mogla, kajti najbolj značivni značaj te besede je bilo sodelovanje prečastitih gospa slo-

venskih in českih, ki so s prekrasnim petjem besedi vtisnile pečat milobe in krasote. Na prvem mestu naj bode tu imenovana Čehinja, gospodična Kleterjeva, ki je kot operna pevkinja graškega gledališča naprošena po čitavničnem odboru blage volje prišla in našo besedo z ginljivim svojim glasom poviševala. Druga Čehinja, kateri je čitavnica veliko dolžna, je bila častita gospa Wendlerjeva, ki je s premilim svojim glasom poslušalce pri tej besedi očarovala. Med Slovenkami naj bodo tukaj častno omenjene kot izvrstne pevkinje pri ti besedi prečastita gospa obče znanega rodoljuba doktorja Dominkuša in pa grofica Thurn.

Krasna in velevažna je bila beseda sledečega leta 1865 in sicer dne 23. septembra prav Slomšekova beseda, velevažna posebno iz dveh ozirov, prvič se je oti priliki vtemeljil fond za stavljenje Slomškovega spomenika in drugič so se takrat sošli skoraj vsi veljaki Slovenskega naroda v razne posvete in pomenkovanje. Zbrani so bili takrat Dr. Bleiweis, Kosta, Toman, Einspieler, Herman, Razlag in mnogo drugih. Njihovi pogovori so bili v marsičem zanimivi za Slovenski narod.

Sledila je potem leta 1866 tako imenovana gledališčna beseda, pri kateri se je v Kartinovi dvorani prvokrat igrala javno gledališčna igra. Predstavljali so namreč čitavnični udje veselo igro „Črni Peter“ prestavljeno in priredjeno od neumorno delavnega dr. Preloga. Kot igralci so se posebno odlikovali Br. Prelog, g. Dr. Berdajs in njegova častita gospa. To je bilo prej ko ne prva gledališčna igra, ki se je v Mariboru pred odličnim občinstvom javno igrala.

Ker je število čitavničnih udov od dve do dve se množilo, je odbor leta 1867 sklenil se iz prijaznih pa pretensnih gospod Šramelnovih prostorov preseliti v prostorne sobane Čeligijeve: G a m b r i n u s h a l e, kjer je čitavnica več let se dobro počutila. Ker pa je vendar mesto bilo nekoliko od roke in zvunaj mesta, se je čutila potreba društvo v mesto nazaj preseliti in tako je prišlo v gosp. Čeligijevo hišo sred mesta v tako imenovano „Grüb“. Zdaj je prišel oni nesrečni čas, ko je začel po Slovenskih pokrajinah veti duh zanikovanja in razdiranja. Tudi Mariborska čitavnica je pogubni upliv te nesrečne dobe čutiti začela. Bratovska zastopnost med udi je nehavala, veselje do društva ginilo in tako je prišlo skoraj do razpada. Tu se je pač pokazala na malem, slavnega gospoda, resnica besede: „Sloga jači, nesloga tlači“. Prišlo je do razprodaje po dražbi se ve da dobrovoljni, velikega dela pohištva, katero je bilo poprej za drage denarje z velikimi žrtvami posameznih udov nakupljeno. Preselilo se je društvo v gostivnico g. Pomprejna, kjer pa je jela društvu popolnoma sapa pojemati. Nastopila je za Mariborsko čitavnico mrkla doba pravega mrtvila. Najboljši narodnjaki so se obupno in žalostno od nje obračali. (Dalje prih.)

Smešnica 50. Dokaz, da je hudič. — Mož in žena sta se prepirala, je-li hudič ali ne. Da je hudič, je mož ženi tako dokazal: Ko ne bi bilo hudiča, ne bi bilo pekla; ko ne bi bilo pekla, bi vsi v nebesa prišli, ko bi vsi v nebesa prišli, bi tudi ti tje prišla; ko bi pa ti v nebesa prišla, nebesa ne bi bila več nebesa; torej mora biti pekel in v peklu hudič. +

Razne stvari.

(*Izjava!*) Odbor katoliškega tiskovnega društva nikakor ne odobruje nego močno obžaluje nepri- merno polemiko dopisa iz Celja v 49. šte. „Slov. Gospod.“ Odbor.

(*Prečastni gospod Aleksander Sovič*) župnik pri sv. Trojici v Halozah, zadel je v dunajski stvarni loteriji glavni dobiček, ter dobi ono, od Njih Veličanstev cesarja in cesarice podarjeno, krasno mizno pripravo. Čestitamo izvrstnemu narodnjaku!

(*Senegačnikove žene*) pri Novi cerkvi niso za- strupili, ampak po razsodbi c. kr. komisije je bo- lezen imela toraj sedež v možganah, in poseben stan še mlade, komaj 9 mesecev omožene gospo- dinje, bil je tako nagle smrti kriv. Predenj je leto obteklo, postal je Senegačnik že drugokrat udovec. Siromak!

(*Iz Ruš*) se nam piše, da je na Cinkovi gla- žuti oženjeni hlapec, po imenu Jernej Predan, iz Hoč doma, strašno smrt našel. Peljal je namreč drva za peč, steza je bila polska, voz se zvrne, hlapca dobi pod sebe ga stisne glavo mu pa zmučka, da je bil takoj mrtev. Oča trojnih otrok; nesrečna udova, kako jih bode preredita!

(*Nagla smrt.*) Na Sladkigori je 1. t. m. na- gloma umrl posestnik Matija Brenc 70 let star. Pravijo, da je celi dan drva sekal in pridno žganje pil, tako, da je zvečer domov prišedši kar od mrtvouda zadet na klopi zaspal. Žalostno, da je tukaj toliko žganjarij in ljudstvo ta strup v svojo škodo brezumno pije. Bodi ta nesrečni dogodek posebno žganjepivcem v svarilo!

(*Dva lepoznavna lista*) imamo Slovenci. V Ljubljani izhaja „Zvon“ in v Celovci „Kres“. Obadva sta vrla lista, ter stane vsak 4 fl. za celo leto. 2 fl. za pol leta. Zvon ima mnogo lepe zabavné stvarine, Kres pa donša tudi znanstvene razprave. Priporočujemo obadva!

(*Slovenski uradovati*) sklenol je krajni šolski svet okolice celjske.

(*Pravico javnosti*) prejela je od ministerstva javna šola dekliška šolskih sester v Celji.

(*Potres v Zagrebu*) je bil dne 1. dec. prav močen pa škode in naredil.

(*V Trbovljah*) je premogov voz pal na de- lavca in mu rebra polomil.

(*Sodnijo prestaviti*) nameravajo iz Vranskega v Brašlovec in iz Gornjega grada v Mozirje. Ali to res kaže?

(*Odbor juž. štirsk. hmeljarskega društva*) vabi k občnemu zborovanju dne 22. dec. t. l. ob 1. uri popoldne pri „Kroni“ v Žaveci.

(*Pri požaru na Dunaji*) je zgorel komis Ritter iz Maribora in slovenski dijak Jos. Mašek, pravn- nik, doma iz Radovljice na Kranjskem.

(† *August Šenoa*) najizvrstnejši pisatelj hr- vatski je umrl v Zagrebu.

(† *Janez Pražen*) župnik v Škalah je umrl star 75 let.

(*V Mahrenbergu*) je pri Hoedelnu pal hla- pec s štale v gumno in mrtev obležal.

(*V Žiberčah pri Cmureku*) je 12letni učenec 7letno učenko na poti domov zgrabil in jej z no- žem vrat prerezal. Paglavec se še niti ne kesa.

(*Ustrelil*) se je „Schwabov“ knjigovodja v Ptuj.

Loterijne številke:

V Trstu 10. decembra 1881: 89, 10, 5, 17, 67.
V Linci „ „ 43, 69, 36, 32, 60.

Prihodnje srečkanje: 24. decembra 1881.

Preklie.*)

„Slovenski Gospodar“ je 8. decembra 1881 štv. 49 objavil popravek čast. gospoda opata, An- ton-a Vrečko, h koncu pa dostavil raznih opazk, v katerih se je zoper opata kar bodi krivega reklo; posebno pa, da podpira „freimaurerjim“ prijazno „Celjanko“, kar ni res. Podpisani ured- nik „Slovenskega Gospodarja“ obžalujem, da sem v svojem listu prostor dal imenovanim opazkam, in prekliečim vse, kar se je v „Slovenskem Gospo- darju“, štv. 49, in tudi v štv. 46 in 48 proti ča- stitemu gospodu Celjskemu opatu žalega pisalo. V Mariboru dne 15. dec. 1881. Dr. Lavoslav Gre- gorec, m. p., odgovorni urednik „Slov. Gosp.“

1—2 Orglarsko službo išče

priden, še mlad, orglar, doslušen vojak, samičen in spreviden z dobrimi pričali.

Adresa: Karol Šomandl pri sv. Jakopu v Slov. goricah. Pošta: St. Jakob in Wind.-Büheln.

Očitna zahvala.

Podpisano cerkveno predstojništvo izreka gg. Dencelnovim sinovom v Mariboru za čisto do- neči zvon iz najboljšega bron, kterege so vlili letos za faro sv. Urha v Strojni, najtoplejšo za- hvalo in si šteje v veselje izvrstnega in v primeri z vrednostjo blaga ne dragega zvonarja vsem čast. cerkvenim predstojništvom na Slovenskem z dobro vestjo priporočiti.

Pri sv. Vrhu v Strojni 9. dec. 1881.

Josip Skerbinc, farni oskrbnik.
Gašpar Rebernik, **Janez Šapek**,
cerkvena ključarja.

*) To doposlano objavimo, da listu in uredniku prihra- nimo tožbenske sitnobe, za katere nimamo ne časa pa ne denarjev, akoravno nam upanja na srečen izid ne manjka.

1—2 **Organist**

dobro izurjen, samskega stana, 30 let star, ob ednem izučen spreten mizar, pošten, trezen in pohleven človek, se priporočuje prečastiti duhovščini v službo; prevzame tudi mežnarijo, če je treba. Adresa: Josip Radoslavov, na Črešnjevcu, Post Wind.-Feistritz.

1—3 **Oznanilo.**

Četrtega januarja 1882 ob 9. uri zjutraj bo minuendo licitacija za zidanje novega šolskega poslopja na Bizeljskem pri Brežicah po že predloženem strošku in načrtu za zidanje.

Tisti, kateri bi radi zidanje tega poslopja po minuendo licitaciji prevzeli, si lahko stroške in načrte v občinski pisarnici na Bizeljskem ogledajo.

Krajni šolski svet na Bizeljskem pri Brežicah
dne 10. decembra 1881.

Prvosednik:

Pečnik.

Oznanilo.

zavoljo razpisanih 4 celih po 146 fl. in 3 polovičnih štipendij po 73 fl., ki se oddajo 1. marca 1882 ob pričetku novega šolskega leta na sadje in vinorejski šoli v Mariboru in za katere se prošnje vlagaje do 20. decembra t. l.; naj se pogleda v štev. 48. „Slov. Gosp.“

2—2

1—2 **Prostovoljna dražba.**

V stolnem farovži v Mariboru se bo v četrtek 29. decembra 1881 ob 9. uri predpoldnevom sledeče po dražbi prodajalo:

2 para volov, 4 krave, 2 telički, 2 konja, več rejnih sviuj, kočija, razno kmetijsko orodje itd.

K tej dražbi se p. n. kupovalci vljudno vabijo.

Za postne dni

priporočam lepe velike marijaceljske **polže**, slanike, jegulje, švicarski in štajerski sir, vsake vrste suhor (Zwieback), laške kostanje ruske sardine, ruski in kitajski čaj itd.

M. Berdajs

2—2

v Mariboru.

2-2 **Krčmo na račun**

prevzeti želi nek **oženjen mož**. Povpraša se v g. Leon-ovi tiskarni v Mariboru.

Mlin na odajo

ima ob dobri vodi v Vudini pri Ptuji s potrebnim stanovanjem in zemljiščem vred.

Franc Kolenko.

3—3

Sadovna drevesa

visoka, posebno zlate parmene in mošan-celjni, so na prodaj v Radgoni, drevo po 30 krajcerjev.

Povprašajo se naj gospodje: Krempl v Črešnovcah, Bračko v Orehovci, pošta Radgonska, (Radkersburg) in Pavel vitez plem. Hempel v Gradci, Haydn-gasse Nr. 10 II. nadstropje.

3—3

Mlin na prodaj

je v **Slov. Bistrici**. Ovi mlin ima 4 tečaje, vedno in močno vodo. Kdor hoče več izvedeti, ta se naj obrne do posestnika.

„Foncière“

Peštansko zavarovalno društvo zročilo je opravištvo za **Celje** in **okolico** gospod-u

Franc Walland-u.

Imenovano društvo spada mej najbogatejše zavarovalnice; ima 10 milijonov goldinarjev ustanovnega kapitala in daje nad 16 milijonov goldinarjev poroštva. Od leta 1865 do 1880 se je izplačalo nad 22 milijonov gold. škode.

Zavaruje po ceni zoper ogenj in na življenje itd. Pregleduje škode točno in plačuje popolnoma.

Čast. naročila sprejema in vsakovrstne razjasnila daje, ter se z odličnim spoštovanjem priporoča

Franc Walland

zastopnik „Foncière“-Peštansko zavarovalne družbe
3—3 v Celji, Gracarsko predmestje.